

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 944.

CHICAGO, ILL., 15. OKTOBRA (OCTOBER 15), 1925.

LETO—VOL. XX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

DELAVSKO GIBANJE V ANGLIJI.

V znamenju sovražne propagande.

Protidelavska propaganda, ki ima svojega največjega glasnika v kapitalističnem časopisju, prinaša že več mesecev sistematično prirejena poročila o širjenju komunističnega vpliva v angleškem delavskem gibanju. Način, katerega se privatni interesi in reakcija poslužuje v tej propagandi, ima namen vzbuditi v širokih plasteh ljudstva strah pred terorjem, mizerijo in uničevanjem, ki bi nastalo, ako se temu "rdečemu" vplivu med delavstvom v Angliji posreči "strmoglaviti vlado reda in mira". Ob enem ima ta kapitalistična propaganda namen gladiti tla fašizmu.

Meseca januarja 1924 je dobila Anglija prvo delavsko vlado, ki pa se je morala v parlamentu naslanjati na pomoč glasov poslancev liberalne stranke, ker sama ni imela večine. Dne 8. oktobra prošlo leto je dobila nezaupnico; večina poslancev liberalne stranke se je pri glasovanju za nezaupnico pridružila konservativcem, in svoj korak je opravičevala z argumentom, da je delavska vlada premilostna napram revolucionarnim elementom, katere podpira Moskva z namenom da oslabi Veliko Britanijo. Parlament je bil razpuščen, iz volilnega boja pa je prišla konservativna stranka ojačana na račun liberalne stranke, in vlado so dobili v roke konservativci pod Baldwinom na čelu.

Delavska stranka je dobila skoro milijon glasov več kakor pri prejšnjih volitvah. Ona tvori glavno, in takorekoč edino opozicijo proti sedanji vladi. Bori se v zbornici in povsod za interese angleškega proletariata in je izsilila od vladajočih slojev že marsikako koncesijo.

Brezposelnost, najtežji problem.

Najtežji problem Anglije, katerega delavstvo najbolj čuti, je brezposelnost, ki je kronična ves čas po vojni. Od milijon do poldrug milijon delavcev je vedno brez posla. Država sicer brezposelne delavce podpira, ali ta podpora je nezadostna.

Anglija je odvisna za svoje blagostanje od mednarodnih trgov. Teritorijalno je majhna in gosto obljudena. Ako njena industrija nima zadostnih trgov, tedaj je posledica brezposel-

nost. Brezposelni delavci nič ne zaslužijo in vsled tega tudi nič ne zapravijo. Na škodi je lokalna trgovina. In tako dalje.

Kapitalisti so šli pred angleško delavstvo s predlogom, da naj privoli v znižanje plač, da jim bo mogoče konkurirati na svetovnem trgu z industrialci v drugih deželah, kjer so plače nizke in produkcijski stroški vsled tega manjši kot v Angliji. Plače pristaniškim delavcem so bile znižane, in znižane so bile delavcem tudi v nekaterih drugih obratih. Premogarji pa so znižanje plač odločno odklonili in zagrozili s stavko. Lastniki premogovnikov se niso podali zahtevam premogarjev, ki so v Angliji vse drugače radikalni kakor premogarji v Združenih državah. Vlada se je zbala nemirov in krize. Poskušala je posredovati, a brez uspeha. Končno se je zatekla k izhodu ki sploh ni izhod. Obljubila je lastnikom premogovnikov subvencijo v vsoti, kolikor bi slednji prihranili v slučaju znižanja plač. To pomeni, da bodo angleški davkoplačevalci plačali razliko. Vlada je pri tem povišala davek na nekatere stvari, ki so delavskemu ljudstvu vsakdanja potreba. Subvencijo baronom ki posedujejo premog, bo torej plačalo delavsko ljudstvo. Ali ta rešitev spora je samo začasna. Premogarji pravijo da ne odnehajo, baroni tudi ne. Vlada grozi, ali grožnje ne nasitijo nikogar.

Kongres angleških strokovnih organizacij.

V začetku septembra t. l. se je vršil kongres angleškega strokovno organiziranega delavstva. Pečal se je z ekonomskimi in drugimi problemi, ki so za angleško delavsko ljudstvo življenjskega pomena. Kongres je predvsem obravnaval načrte za skupno nastopanje delavstva vseh strok v bojih proti poslabšanju življenjskih razmer delavcev katerekoli stroke. Vladi, ki je zastopnica posedujočih, je na grožnje odgovoril, da je angleško delavstvo pripravljeno na borbo.

Ali angleško delavstvo se zaveda tudi te resnice: za angleške delavce doma ni dovolj dela, in vsled tega ne dovolj kruha, ako ne bo imela angleška industrija in trgovina boljših trgov kakor jih ima danes. Trgi pa so slabi vsled ekonomsko kaotičnih razmer in sovražnosti, ki vla-

dajo med poedinimi deželami. Radi tega je angleško delavstvo za politiko prijateljskega sporazuma; pa ne samo med deželami, ampak tudi med delavstvom. Vodstvo angleškega strokovno organiziranega delavstva je za sporazum z unijami ruskih delavcev. Zakaj? Radi tega, ker razdruženost delavstva škoduje delavstvu. Sporazum z ruskim delavstvom bi ublažil odnošaje z delavstvom v deželah zapadne Evrope. Imel bi blažilne posledice v mednarodni trgovini, ako bi bil sporazum konstruktiven. Enotno delavstvo bi lahko uspešnejše nastopalo proti imperialistični politiki VSEH vlad.

Strokovne unije v Rusiji.

Unije delavstva v Rusiji so samostojne, toda vendar podrejene državi. Unije kot take morajo voditi svoj boj za izboljšanje življenskega stanja svojih članov z vidika splošnih interesov, ne pa samo interesov delavcev prizadete industrije ali delavcev posamezne tovarne. Na mnogih odgovornih in skoro na vseh vodilnih mestih ruskega vladnega sistema so ljudje, ki niso bili nikoli delavci v tovarniškem pomenu besede; odločujoč nazor vlade je, da je naloga delavstva v Rusiji žrtvovati kolikor največ more v dobrobit splošnosti, to se pravi, v prid blaginje vse države. Mnogo unijskih delavcev nasprotuje tej taktiki "birokracije". Radi bi bili v svojem prizadevanju za izboljšanje življenskega stanja svobodnejši kakor so.

Voditelji angleškega strokovno organiziranega delavstva, tisti namreč ki propagirajo zблиžanje z rusko zvezo strokovnih unij, pravijo, da je treba ruske delavce v tem oziru podpreti. Državna birokracija postane industrialnim delavcem lahko ravno tako nevarna, kakor so jim privatni interesi. Prizadevanju za večjo samostojnost ruskih unij pa bi bilo po mnenju propagatorjev za sporazum združenje ruskih delavcev z ostalim evropskim delavstvom v veliko pomoč.

Te napore angleških voditeljev so krstili v kapitalističnih listih za komunistično propagando, sekundirajo pa jim komunistični lističi v Ameriki in drugod. Komunistična stranka v Angliji je šibka, a nezadovoljnosti med delavstvom, katero se danes povsod krsti z besedo "komunizem", je veliko. Nobeno angleško strokovno organizacijo ne kontrolirajo komunisti. Kongres angleških strokovnih unij je odklonil vsako stvar, ki je bila predlagana z namenom služiti samo komunistični propagandi.

Delavska stranka in socializem.

Koncem septembra je imela angleška delavska stranka svoj kongres v Liverpoolu, na katerem je z ogromno večino sprejela predlog, da ostane pri sklepah prejšnjih zborov, kar se tiče komunistov. In ta sklep je, da komunisti ne morejo biti člani delavske stranke. Za ta predlog je bilo oddanih skoro tri milijone glasov, proti

pa 321,000. Delegatje glasujejo na podlagi števila članov pridruženih organizacij. Kongres se je izrekel za socialistično taktiko in program z 2,844,000 glasovi, proti pa je bilo oddanih 206,000 glasov. Socialistična misel med angleškim delavstvom je danes torej trdnejša kakor kedaj poprej. Kongresa delavske stranke se je udeležilo nad tisoč delegatov. Intriganti v službi takozvane "komunistične" propagande so mu vzeli precej časa, dosegli pa niso ničesar. Glasovi, oddani v prilog komunističnih predlogov, niso bili samo komunistični, pač pa največ glasovi dobrih ljudi, ki mislijo, da je treba napram vsakemu postopati prijazno in mu dati prav, pa bo pripravljen na objem.

Angleško delavstvo preživlja krizo, ker jo preživlja Velika Britanija. Ali s kričanjem in bruhanjem gorečih fraz, z gesli o diktaturi proletariata in z milovanjem ubogih delavcev se ne bo rešilo nobenega problema, pač pa se jih prav s takimi načini taktike lahko poslabša.

Delavski razred v Angliji ne sledi demagogom; uči se spoznavati fakta v luči neizprosne realnosti in v ognju realnosti preiskuje svojo moč in taktiko. Cilj pa mu je socializem, o katerem ve, da ne pride preko noči, pač pa v teku ekonomskega razvoja iz sedanjega v novi red in z dozorevanjem človeštva za družbo civilizirane civilizacije.

***

Kolektivno lastništvo v Kanadi.

Enainštiridesetemu rednemu kongresu kanadskih strokovnih unij je bilo podano poročilo, katero med drugim konstatira, da je Kanada kar se tiče kolektivnega lastništva med prvimi deželami na svetu. Razne občine, okraji in province so se z eksperimenti v gospodarstvu prepričale, da je kolektivno lastništvo v interesu ljudstva. Naprave, ki so lastovane kolektivno, zaznamujejo boljši uspeh, kakor privatne.

Kanadske narodne železnice — ki jih lastuje in operira država — imajo 21,872 milj prog.

Kanadski telegrafski sistem, ki ga lastuje in operira država, obsega 22,000 telegrafskih črt s 118,276 miljami žice in s 1,756 telegrafskimi uradi. Telegrafski uslužbenci prejemajo \$2,500,000 plače na leto.

Kanali, pristani in veliki hidro-električni sistemi so javna last. Posamezni okraji in province lastujejo telefonske naprave, hladilne shrambe, elevatorje, tiskarne, razne delavnice itd. Na kratko, Kanadčanje se uče delati skupno za skupne koristi. Privatni interesi skušajo ovirati vsak palec napredka v smeri javnega lastništva, ampak Kanada gre počasi pa sigurno naproti popolnemu blagoslovu socializma.

(Milwaukee Leader".)

Socialistična delavska internacionala in njeno stališče napram sovjetski Rusiji in vzhodnim vprašanjem.

Socialistična delavska internacionala, ki je imela prošli mesec svoj kongres v Marseillesu, Francija, je mnogo razpravljala o vojnih nevarnostih, o narodnostnih manjšinah, imperialistični politiki zapadnih velesil in o nalogah socialistične internacionala napram tem problemom.

Kongres je sprejel z ozirom na sovjetsko Rusijo, narodnostne manjšine, podjarmljene narode, teror na Bolgarskem in imperialistično politiko tujih sil na Kitajskem sledečo resolucijo (prevod resolucije je iz "Napreja"):

Ko postaja internacionalni položaj v zapadni Evropi pod vplivom delavskega razreda vedno mirnejši, je položaj v vzhodni Evropi vedno bolj nevaren in zahteva vso pozornost socialistične Internacionala.

Odkar je padla angleška delavska vlada, so se nasprotja med kapitalistično-imperialističnimi državami, predvsem pa med Anglijo in sovjetsko Rusijo silno nevarno poostrila.

V kapitalistično-imperialističnih državah naraščajo struje, ki hočejo voditi iz strahu pred nacionalno-revolucionarnim gibanjem na Kitajskem, v Indiji in v mohamedanskih deželah vedno bolj agresivno politiko napram sovjetski Rusiji.

Komunistična Internacionala vzdržuje iluzijo, da bodo prinesli delavcem rešitev bajoneti zmagovitih rdečih armad in da je potrebna nova svetovna vojna, da se začne svetovna revolucija. Komunistična Internacionala podpira revolucionarno gibanje v Afriki in Aziji v upanju, da bo s pomočjo teh revolucij in z vojno dala kapitalizmu smrtni udarec.

Te nasprotujoče si tendence rodijo resno nevarnost nove svetovne vojne.

Ta nevarnost pa preti predvsem novim državam, ki mejijo na Rusijo in pa balkanskim. Ustvaritev teh novih držav po narodih, ki so se osvobodili jarma avstrijske, nemške in ruske dinastije pomeni lepo zmago demokracije. Meje teh držav pa so bile pod vplivom imperialističnih velesil določene v interesu velesil tako, da kršijo marsikje pravico samoopredeljenja narodov in ne upoštevajo pravic narodnih manjšin. Stalno nemirno razpoloženje v teh državah je posledica politične reakcije v teh državah in pa dveh okolnosti: 1. organizira komunistična Internacionala puče v teh državah, ki naj bi ji dali povod, da jim naprti usodo Georgije in Armenije; 2. lahko izrabijo imperialistične velesile te države za prve sunke proti sovjetski Rusiji. Ta položaj je toliko nevarnejši, ker lahko vsak spor na vzhodu povzroči svetovno vojno.

Radi tega izjavlja kongres:

1. Internacionala se zavzema brezpogojno za pravico svobodne in neodvisne eksistence novoustanovljenih držav.

Internationala izjavlja znova in z vsem poudarkom, da je dolžnost vseh socialističnih strank, zlasti pa onih velikih in obrobni držav, pobijati vsako proti sovjetski Rusiji naperjeno agresivno politiko in zahtevati upostavitve normalnih političnih in gospodarskih razmer s sovjetsko Rusijo.

Kongres pozdravlja izboljšanje internacionalnega

položaja sovjetske Rusije, ki se je zboljšalo od hamburškega kongresa sem zlasti po prizadevanju socialistične Internacionala. Pravno priznanje sovjetske Rusije po Nemčiji, Angliji, Italiji, Avstriji, Francoski, Japonski in mnogih drugih državah, je predrlo bojkot, v katerega so nekatere države hotele vključiti sovjetsko Rusijo.

To daje Internacionali tudi pravico, pozvati rusko ljudstvo, naj deluje za upostavitve vseh političnih in strokovnih svoboščin v sovjetski Rusiji in proti vsaki agresivni in aneksionistični politiki ruske sovjetske vlade, kakor tudi proti vsaki propagandi, ki ima za smoter nasilno vmešavanje sovjetske Rusije v zadeve drugih narodov.

Socialistična Internacionala se zaveda, da bi se vojna nevarnost bistveno zmanjšala, če bi odločitev o vojni ali miru v sovjetski Rusiji ne bila v rokah diktatorske oblasti, temveč v rokah naroda samega. Internacionala podpira zato stremljenje socialističnih strank v sovjetski Rusiji za demokratizacijo režima in upostavitve političnih pravic.

Socialistična Internacionala pozdravlja zbujanje širokih slojev delavnega ljudstva med Kitajci, Indijci in mohamedanskimi narodi. Zaveda se, da je mogoče preprečiti novo svetovno vojno le, če bo evropska in ameriška demokracija sama priznala pravico samoodločbe vseh narodov in jo uveljavila proti evropsko-amerikanskemu imperializmu. Socialistična delavska Internacionala nalaga torej vsem socialističnim strankam dolžnost, energično in neprestano se bojevati za pravico samoodločbe vseh zatiranih narodov v Aziji in Afriki. Kitajskim delavcem zagotavlja svojo solidarnost in zahteva zlasti na Kitajskem odpravo pritiska tujih držav, odpravo tujih koncesij in takojšnjo uvedbo modernih zakonov v zaščito kitajskih delavcev.

3. Socialistična delavska Internacionala zahteva pravico samoodločbe narodov za vse narode, ki so padli z vsemi mirovnimi sklepi in drugimi pogodbami od leta 1918 pod tuje gospostvo, kakor tudi za narode v sovjetski Rusiji, ki so med revolucijo zgubili svojo državno samostojnost, n. pr. v Armeniji, Georgiji, Ukrajini itd.

Internationala pričakuje, da bodo vse priključene stranke krepko podpirale pravice narodnih manjšin. Ugotavlja, da je trajen mir mogoče zagotoviti le, če se bo internacionalni pravni red v smislu § 19. pakta Zveze narodov smoteno razvijal v smeri, da je revizija državnega reda in državnih mej mogoča samo z mirovnimi sredstvi potom razsodišča in plebiscita, da podjarmljeni narodi ne bodo pričakovali rešitve le od novih vojn. Ugotavlja pa tudi, da je mogoče uporabiti ta princip v vzhodni Evropi le pod pogojem, da vstopi sovjetska Rusija v Zvezo narodov, kar je potrebno.

4. Socialistična Internacionala obsoja najostreje teroristične in nasilne vlade v nekaterih državah, zlasti v Bolgariji in poziva vse socialiste, da se z vso močjo zoperstavijo vsakemu nasilju in zahtevajo odstranitev vsakega terorja.

O tej resoluciji so na kongresu mnogo debatirali. Predložil jo je odsek za študiranje vzhod-

nih vprašanj. SDI. je imela že mesece pred kongresom par konferenc, na katerih se je obravnaval položaj na Balkanu in položaj narodnostnih manjšin.

Prej navedena resolucija se ne peča s kolonialnim vprašanjem, a dotaknila se ga je vendarle s tem, da zahteva samoodločevanje. Kolonialne probleme bo SDI. obravnavala v vseh podrobnostih na svojem prihodnjem kongresu l. 1927, med tem pa jih bo študirala in pripravila za bodoči kongres najpopolnejše poročilo.

Prej omenjena resolucija je bila kljub ostrim debatam sprejeta soglasno, toda ne brezpogojno. Poročilo v "Napreju" o tej resoluciji se med drugim glasi:

"V imenu francoske, večinskih poljskih, estonske, letske, armenske, bolgarske, jugoslovanske, georgijske, madjarske, finske, belgijske in švedske socialistične stranke je izjavil delegat de Brouckere (iz Belgije), da mora v imenu naštetih strank uveljaviti nekaj rezerv: prvič, ker ni bil v resolucijo sprejet francoski dodatek, ki je formuliral nevarnost vzhodnoevropskega imperializma in kaj imamo pričakovati od socialistične delavske akcije. Stališče naštetih strank napram sovjetski metodi, ki misli z orožjem revolucionirati svet, naj bi prišlo jasno do izraza. Že pred 125 leti je nasilno ljudsko gibanje (to je, francoska revolucija) služilo najprej revoluciji, potem pa je nastal iz njega Napoleonov imperializem; drugič, vedno se zahteva priznanje sovjetske Rusije. To je pravilno, vendar pa je to mogoče doseči le, če vstopi sovjetska Rusija v Zvezo (Ligo) narodov in to naj bi resolucija jasno povedala . . ."

Resolucija ni zadovoljila komunističnih strank, kar je umevno. Ni pa naperjena proti ruski revoluciji, ali delavski in kmečki Rusiji, kot trdijo komunistični demagogi med nepoučenim delavstvom. Resolucija je pazno sestavljena in tvori važen dokument za taktiko socialistične delavske internacionale napram problemom katere našteva.

***

New York plača tretjino dohodninskega davka.

Mesto New York ima osmino davkoplačevalcev izmed skupnega števila davkoplačevalcev v Združenih državah, ki plačajo tretjino vsega dohodninskega davka. To bi lahko pomenilo, da ima New York izmed vseh ameriških mest najbogatejše stanovnike. V resnici pomeni, da je New York centrum finančne Amerike in glavni stan generalnega štaba, ki vodi ameriško industrijo v politiki izkoriščanja. Od tod dejstvo, da plača New York tretjino od celotne davčne vsote.

MAKSIM GORKI:

HUDIČEVI SPREHODI.

Prvi sprehod.

V jeseni, v turobnem času, ko vse vene in odmi-
ra, ni lahko življenje.

Sivi dnevi, solzeče se nebo brez solnca, temne noči, grozno tulenje vetra, jesenske sence, goste in črne — vse to žene do človeka črne oblake, polne motnih misli, in v njegovi duši vstaja tajinstvena groza pred življenjem, v katerem ni stalnosti in je vse tako minljivo: poraja se, razkrajja se, umre . . . Čemu? V kakšen smoter?

Včasih odrekajo moči, da bi se boril proti tmini onih misli, ki prevladujejo v pozni jeseni dušo. Zato naj jim vsak, ki je bil čim urneje preživel njihovo gorjupost, pogumno stopi nasproti. To je edina pot, po kateri človek skozi mešanico skrbi in dvoma prispe na trdna tla samozavesti.

Ali ta pot je tudi trudapolna; vodi skozi trnje, ki ranijo živce in srce do krvi. In na tej poti nas dosledno pričakuje — hudič. To je namreč oni hudič, ki nam je izmed vseh hudičev najbolj znan kot najpomembnejši. Da ga poznamo, se moramo zahvaliti velikemu Goetheju.

O tem hudiču hočem zdaj pripovedovati.

Hudič se je dolgočasil. Prepameten je, da bi se vedno smejal, ker on ve, da se pojavijo v življenju prikazni, o katerih se niti hudič ne upa smejati. Tako na primer ni še nikdar taknil z ostrim nožem svoje ironije veličanstvenega dejstva lastnega obstoja. V resnici je ta, pri nas tako priljubljen hudič bolj nesramen, nego li pameten, in če bi ga ostreje opazovali, bi zasledili, da se tudi on, kakor mi, večji del svojega življenja trapi z malenkostimi. Ali pustimo to — saj nismo otroci, ki razbijajo svoje najlepše igračke, da bi preiskali, kaj je pravzaprav skrito v njihovi notranjščini.

Nekoč v viharni jesenski noči je blodil hudič po pokopališču med grobovi. Bilo mu je dolgčas, zato je rahlo požvižgaval pred se, gledal krog sebe ter iskal kakšno zabavo.

In veter je ponavljal pesem, s tem da je tuleč potegnil preko grobov med črnimi križi. Preko neba so se počasi vlekli težki jesenski oblaki ter z mrzlimi solzami rosili ozka bivališča preminulih. Revna pokopališčna drevesa so prestrašena ječala pod sunki vetra ter dvigala gole veje proti nemim, črnim oblakom, kakor da bi prosila pomoči. Včasih je bičal veter drevesne veje na način, da so udarjale ob križe, in tedaj se je na pokopališču pojavilo grozopolno šumenje.

Hudič pa je žvižgal in si mislil:

"Radoveden sem res, kako se kaj počutijo mrlič ob takem vremenu. Vlaga gotovo prodira tja dol do njih, in dasi so po svoji smrti za vedno obvarovani trganja, vendar mora biti neprijetno! . . . Nu, morda se izplača, da pokličem enega izmed njih ter se porazgovorim z njim. To me bo gotovo raztreslo . . . morda tudi njega . . . Torej pokličem enega iz grobal — Tu nekje so pokopali nekega meni znanega pisatelja. Ko je še živel, obiskoval sem ga često. Zakaj bi sedaj ne obnovil znanstva? Vsi ljudje tega poklica so tako polni zahtev . . . Videti hočem, ali jih grob zadovolji! Torej kje je nagrobni pomnik?"

Iu hudič, ki baje vse zna, je moral precej časa bloditi po pokopališču, predno je odkril pisateljev grob. "Ej, čujte malo!" je vpil ter s kremplji potrkal ob težek kamen, ki je tlačil njegovega znanca, "vstanite vendar!"

"Čemu?" se začuje votel podzemski glas.

"Rabimo vas."

"Jaz ne vstanem!"

"Zakaj vendar ne?"

"Ker . . . Kdo pa ste vi?"

"Saj me vendar poznate."

"Cenzor morda?"

"Ha, ha, ha! Ne!"

"Orožnik mogoče?"

"Ne, ne!"

"Morebiti celo kakšen kritik?"

"Jaz sem — hudič."

"A tako! Takoj prilezem ven."

Kamen na grobu se je nagnil na stran, zemlja se je dvignila in iz nje se prikaže okostje. Bilo je povsem navadno okostje, kakor so ona, ob katerih se uče dijaki anatomije spoznavati kosti, z razliko samo, da je bilo umazano in z žicami ni bilo zvezano. V praznih očesnih votlinah se je blestela mesto očij modrikasta, fosforiscirajoča svetloba. Zlezal je iz zemlje ter otresal kosti, da se očisti ob njih viseče zemlje. Suhe kosti so klopotale in črepinja se obrne navzgor; s svojim modrikastim, mrzlim pogledom gleda v temno, oblačno nebo.

"Na zdravje!" reče hudič.

"Ne morem . . ." odgovori pisatelj. Govoril je tiho in njegov glas je zvenel tako čudno; bil je komaj slišen škripajoč šum dveh kosti, drgnjenih druga ob drugo.

"Oprostite moj pozdrav!" reče hudič s prijaznim izrazom.

"To nič ne de . . . Vendar bi rad vedel, zakaj ste me motili?"

"Predlagati sem vam hotel, da greva na sprehod. Drugega nič."

"Ah — ah! Z veseljem pojdem z vami, dasi je vreme naravnost ostudno."

"Menim, da se ne bojite premraženja?" vpraša hudič.

"Oj, nikakor; jaz sem se že v življenju dovolj premrazil."

"Da, spomnim se. Umrli ste mraza ves trd."

"In kako! . . . Skozi vse življenje so puskušali, da me ohlade."

Šla sta skupaj po ozki poti med grobovi in križi. Iz pisateljevih oči sta sijala dva modrikasta žarka, ki sta padala na zemljo in razsvetljevala hudiču pot . . . Tenek dež je rosil na potnika, in veter je nemoteno puhal skozi gola rebra pisatelja, skozi prsa, v katerih ni bilo več srca.

"Greva v mesto?" vpraša hudiča.

"Kaj vas tam pravzaprav zanima?"

"Življenje, dragi gospod!" izjavi pisatelj brezstrastno.

"Baaa! Ima li to za vas še kakšno vrednost?"

"In kako!"

"Ali zakaj pa?"

"Nu, kako bi vam dejal? Človek meri vse z merilom svojih naporov . . . In če je čisto priprost kamen privlekel z vrha Arata, potem mu je ta kamen več negoli dragocenost . . ."

"Ti bedno bitje!" se zasmije hudič.

"Ali tudi srečno bitje!" odvrne mrzlo pisatelj.

Hudič skomizgne z ramama.

Stopila sta že skozi pokopališčna vrata; pred njima je ležala cesta: dve vrsti hiš, med njima gosta tmina, v kateri so brleče svetiljke le še bolj pričale o pomankanju luči na zemlji.

"Recite mi vendar," spregovori hudič po kratkem odmoru, "kako vam kaj ugaja v grobu?"

"Zdaj, ko sem se navadil, ni slabo — zelo mirno je. Ali začetkoma, veste je bilo sila neznosno. Neki bebec, ki je zabil žeblje v mojo krsto, mi je — res ne vem zakaj — zabil en žebelj tudi v glavo. To je sicer malenkost, ali neprijetno je. Jaz sem skoro domneval, da je to neka vrsta zlobnega simbolizma. Moji možgani namreč naj bi se ranili, ravno oni organ, s pomočjo katerega sem jaz sam ljudi na katerikoli način pokvarjeval. Potem so prilezli črvi. Ti so me, vrag jih vzemi, strašansko počasi žrli."

"Nu," reče hudič, "tega jim vendar ne zamerimo. Z žolcem prepojeno telo je malo okusna jed!"

"Koliko pa je bilo telesa na meni? Nič kot sama kost in koža!" odvrne pisatelj.

"In vendar kaj takega požreti, je prej neprijetna dolžnost, negoli veselje . . . Vidite n. pr. založnike požro črvi hitro in z veseljem."

"To je razumljivo, ti morajo biti zelo okusni . . ."

"Nu, in kako je jeseni v grobu; mokrotno?" vpraša hudič.

"Da, nekoliko vlažno . . . ali temu se človek že privadi. Da povem resnico, me vznemirjajo največ gotovi bebeci, ki blodijo po pokopališču in pridejo tu-intam tudi do mojega groba. Ne vem, koliko časa ležim v grobu; ker sem pač jaz in je vse krog mene nepremično, mi izgineva pojmo o času."

"Nekaj čez štiri leta ležite v grobu, kmalu jih bo pet," reče hudič.

"Tako? Torej vidite . . . Med tem časom so bile ob mojem grobu že tri osebe. Ti ljudje človeka le vznemirjajo; prekleti naj bodo. Eden njih, veste, je naravnost zanikal mojo eksistenco. Prišel je, bral napis na kamnu in dejal popolnoma prepričan: "Tak človek ni nikoli živel! Nikoli nisem bral kaj njegovega. Ali družinsko ime mi je zelo znano; za moje mladosti je namreč živel mož tega imena v naši ulici, ali bil je lastnik tajne zastavljalnice. — Kaj pravite k temu? Moja dela so se skozi šestnajst let tiskala v najbolj razširjenih listih, in še za časa mojega življenja so trikrat zbrali in izdali moja dela v posebnih zbirkah."

"Po vaši smrti sta izšli dve izdaji," mu sporoči hudič.

"Torej vidite! Pozneje sta prišli zopet dve osebi k grobu, in prva reče: "Ah, to je tisti!" — "Da, on sam," reče druga. — "No da, tudi njega so svoj čas brali." — "Berejo se vsi." — "Kaj je pravzaprav ta propovedoval v svojih delih?" — "No, navadno . . . ideje o lepem in dobrem . . . in vse drugo." — "Da, da, spominjam se tudi jaz." — "Njegov jezik je bil nekoliko okoren." — "Oj, koliko takih leži v zemlji." — "Da, ruska zemlja je bogata na talentih . . ." In odšla sta bedaka! Jaz dobro vem, da tople besede ne morejo dvigniti temperature v grobu, tudi ne hrepenim po tem! . . . Vendar je to žaljivo! Oj, s kakim veseljem bi bil ozmerjal ta dva."

(Dalje prihodnjič.)

Fiasko "komunistov" na konvenciji S. N. P. J.

(Konec.)

Glavni voditelji "čiste" mešanice na konvenciji so bili razun dveh "reporterjev", ki sta bila vrhovna zapovednika, delegat T. Šragel, Hlebec, Zoretič, Sepič in Kasun, vsi hrvatske narodnosti, ter Slovenca Jernej Hafner in deloma Troha. Tudi Pepe s pipcem je bil nekoliko deležen oficirske časti.

Za poveljnike "progresivcev" je komunistični štab smatral M. J. Turka, P. Bergerja, Fr. Vidmarja iz Argo, Ill., in zanašal se je tudi na John Vogriča. Klerikalci so bili brez vodstva in so kolebali med "komunisti" in "progresivci". Vse je združevala ideja, iztrebiti socialistični vpliv iz SNPJ. do zadnje trohice. Ene pa je pri tem vodilo tudi osebno sovraštvo do gl. urednika "Prosvete" in nekaterih drugih oseb. Novakova delegacija je imela tajne sestanke pred pričetkom konvencije in nominirala za svojega kandidata za predsednika konvencije J. Hafnerja. Sestavila je tudi listo kandidatov v odbor za resolucije ter nekaj kandidatov v druge odbore. Samo najbolj zaupni so bili pripuščeni na tajne sestanke. "Simpatičarji" pa so smeli priti na "javne" sestanke, ki so se vršili v omenjeni dvorani. "Radnikovi" veljaki so bili prepričani, da bodo imeli na konvenciji premoč; "progresivci" so jih namreč uverili, da bodo kontrolirali nad polovico delegatov. Dan pred konvencijo že niso bili več tako sigurni. V konvencijne odbore niso mogli izvoliti nobenega svojega pristaša, razun enega podpredsednika, ki je dobil ta mandat s pomočjo organizirane agitacije pred sejo in med sejo.

V sredo večer 16. sept. je "Radnikov" reporter sklical shod, na katerem so govorili samo o SNPJ. Za predmet napadov so vzeli socialiste, največ pšic pa so spustili v Zavertnika in njegovo družino. Chas. Novak se je na shodu malo preveč zanesel na "progresivce", toda nekaterim je pričelo njegovo napadanje na shodu presedati in so postajali nemirni; razun "progresivcev" in "komunistov" je bilo navzočih na shodu tudi nekaj takih, katerim so interesi delavstva in SNPJ. več kakor pa politika importiranih in drugih provokatorjev. Začeli so jim ugovarjati in pri tem se je shod zaključil. Organizirana Novakova delegacija pa je ploskala, kakor da je v dvorani tisoč, ne pa samo 100 oseb.

Drugi dan je prišla ta nečedna, intrigarska afera na sejo in požrla konvenciji par ur časa. Naj še omenim, da so na tajnem sestanku po shodu sklenili, da prično takoj ob pričetku seje drugi dan z akcijo, s katero bi se predsednika konvencije "strmoglavilo". Kako bedasti so bili njihovi načrti in kako smešni njihovi napadi, so imeli priliko prepričati se na seji drugi dan po shodu. Mislili so, da bodo želi triumf, pa so ostali majhni, osramočeni in osmešeni kakor se ni nikomur izmed njih niti sanjalo. Ako ne bi bilo socialistov, ki so apelirali na delegacijo, naj pusti "reporterju" C. Novaku ostati v dvorani, bi mu prav gotov odvzela pravico prisostovati nadaljnim sejam konvencije. Novakova pustolovščina je stala Hafnerja podpredsedniški mandat, katerega so mu s težavo priborili. Ta dogodek je imel samo to dobro stran, da so "čisti" postali pohlevnejši ter vsaj deloma prenehali sabotirati konvencijo. Pod svojo absolutno kontrolo so imeli 51 delegatov, izmed katerih je sempatam postal kdo

nelojalen ter glasoval drugače kakor mu je bilo ukazano.

V oba svoja lista sta reporterja poslal vest, da so socialisti hoteli prepovedati Chas. Novaku prihajati na seje, a se jim namera ni posrečila. Resnica je, da je delegat, ki je stavil predlog da se C. Novaku ne pusti več vstopa, ker je intrigant, ne pa poročevalec, umaknil svoj predlog na apel naših sodrugov; če bi ga ne bil, bi bil sprejet z ogromna večino. Ali take vrste komunistom ni za resnico, če jim ne služi.

V ponedeljek 21. septembra so imeli zopet shod. Zjutraj je en delegat iz Minnesote (ki v svojih dopisih v Prosveti našemu gibanju ni bil naklonjen) predlagal, da naj se vrše seje konvencije tudi ob večerih, vključivi ponedeljek. Komunisti so postali vznemirjeni in vpili, da je to "socialistični trik", da preprečijo shod komunistom. V tem zgražanju je šel predlog na glasovanje in delegatje, ki so člani naše zveze, so glasovali proti predlogu, potem pa sprejeli predlog, da bo prva večerna seja v sredo dne 23. septembra in potem vsaki večer do zaključka konvencije. Oba kom. lista sta potem poročala, da so socialisti skušali preprečiti kom. shod s predlogom za večerno sejo.

Na zadnji seji konvencije je po poročilu odbora za resolucije nastala med kom. delegacijo panika, ker je odbor odklonil priznati C. Novakovo resolucijo za I.L.D. V "Radniku" so potem poročali, da je bila sporna resolucija v tem slučaju resolucija za priznanje sovjetske Rusije. S to potezo so hoteli napraviti v javnosti vtis, da je predsednik konvencijo rajše zaključil kot pa dopustil, da bi se čitala resolucija, ki zahteva priznanje sovjetske Rusije.

"D. S." piše, "da je propadla tudi resolucija o Izobraževalni akciji, katera ni delegatom nikakor ugajala, ker je bil dotični denar namenjen za vzdrževanje 'Proletarca'." Resolucija, ki je bila v tem slučaju odklonjena, ni imela stika z Izobraževalno akcijo J. S. Z. ali s "Proletarcem". "D. S." torej poroča tudi v tem slučaju namenoma neresnico.

Komunistični glavarji so prišli na to konvencijo ne z namenom da delajo za SNPJ., ampak radi svoje politike. SNPJ. kot taka jih briga samo toliko, da bi jo radi dobili v svoje roke. Trik se jim ni posrečil kljub njihovem zavezništvu s "progresivci" in klerikalci, in kljub temu, da bi jim dobrohotni ljudje, ki ne poznajo njihovih zvijač, neodkritosrčnosti in zavratnosti, radi marsikaj dovolili, "zato da bo mir".

"Radnikov" štab ima v zvezi s to agitacijo par stotakov stroškov (dvorana, vožnje, dva "reporterja", tiskovine itd.) ali ti stotaki so bili zelo slabo investirani in niso prinesli obresti. Njihovo destruktivno taktiko je spoznal na tej konvenciji marsikdo, ki jih je do tega časa čislal. Pametni ljudje so videli, da so komunisti kakršni slede Chas. Novaku, ki je neodgovorna oseba, pripravljeni zvezati se s komurkoli v boju proti — socialistom. Trditev, da te vrste komunisti služijo reakciji, je bila jasno potrjena tudi na konvenciji SNPJ.

***

Morilec v civilni obleki je zločinec. Morilec v vojaški uniformi je junak. Uniforma ima torej večjo moč od vere, ker lahko iz hudodelstva napravi krepost.

Če hočeš spoznati socializem, ne vprašuj zanj njegovih sovražnikov, ampak pouči se sam. Čitaj socialistične liste, potem socialistične knjige, pa hodi na socialistične shode, pa ga boš spoznal. In tedaj boš lahko sam sodil o njem.

Socialistična stranka raste.

V Pennsylvaniji so se organizirali novi socialistični lokali v mestih Scranton, Sayre, Shamokin, Sanbury, Wilkers-Barre, Easton, Bethlehem, Lebanon, Harrisburg, Pottstown, Williamsport in Punxsutawney. Vse te postojanke so bile organizirane ali pa reorganizirane meseca septembra. V istem mesecu so znatno narasle na članstvu socialistične organizacije v Pittsburghu, Butlerju, New Castle in Ellwood City.

Socialistična stranka v Penni torej beleži znatne uspehe v reorganizaciji. Njeni organizatorji pravijo, da je to šele začetek. Volitev meseca novembra t. l. se bo udeležila s svojo listo. Tednik "New Leader" je med pennsylvanskimi delavci že precej razširjen. "The American Appeal", ki ga prične izdajati naša stranka meseca januarja, ima v Penni že mnogo naročnikov.

Urad socialistične stranke New England distrikta, ki ima svoj stan v Bostonu, se je moral radi povečanih aktivnosti preseliti v večje prostore.

Socialistična stranka v Californiji je zadnje mesece narasla za večje število novih postojank in pojačala je tudi obstoječe.

Socialisti v mestu New York vodijo živahno vzgojevalno kampanjo za županske volitve, ki se bodo vršile drugi mesec. Poročila o živahnih aktivnostih prihajajo tudi iz drugih držav.

***

Saklatvala, Kelloggov nepotrební strah.

Ko je pred meseci prišel v Ameriko ogrski grof Karolyi, znan vsled svojih socialističnih nazorov, mu je državni tajnik Kellogg dovolil obisk pod pogojem, da ne bo govoril o politiki. To se pravi, da ne bo rekel ničesar, kar bi žalilo Hortyjevega režim. Prišel je obiskati svojo ženo, ki je ležala bolna v New Yorku. Vsled reakcionarne prepovedi ameriške vlade se je pričela zanimati za dvojico Karolyi vsa politična javnost. In tako je svet ki preje tega ni vedel izvedel, da je bil Karolyi načelnik ogrske vlade po razpadu avstro-ogrške monarhije. Izvedel je, da ga je nasledila Bela Kunova komunistična vlada, katero je vrgla mednarodna reakcija s pomočjo rumunske armade. Izvedel je, da je Hortyjeve beloteroristični režim zaplenil imovino grofa Karolya in ga proglasil za "veleizdajalca" domovine. Izvedel je, da se njegova soproga živo zanima za socialistični pokret. Oba sta bila intervjuvana, kakor hitro sta prestopila iz meje Združenih držav v Kanado. Listi in revije so prinašale obširne članke o Karolyu in njegovih nazorih, o terorju na Ogrskem pod sedanjo vlado, o preganjanju socialistov in o intrigah mednarodne reakcije.

Ameriška vlada se ni ničesar naučila iz te afere,

in je sedaj povzročila novo. V Washingtonu je zborovala Inter-parlamentarna unija — skupina poslancev iz zbornic raznih dežel. Udeležiti se je je nameraval tudi komunistični poslanec Šapurji Saklatvala, član angleškega parlamenta. Državni tajnik Kellogg mu ni hotel dati dovoljenja za prihod v to deželo, za razlog pa je navedel, da je Saklatvala ekstremen revolucionar najnevarnejšega tipa. Navedel je tudi nekaj stavkov iz njegovega govora, ki ga je imel v angleški zbornici, da z njimi dokaže, kako lahko bi tak tip okužil "demokratsko" atmosfero svobodnih Združenih držav. Le malo ljudi je pred to Kelloggovo prepovedjo vedelo, da je kje na svetu poslanec, ki se imenuje Šapurji Saklatvala. Ko mu je bil zabranjen prihod v Ameriko, so pisali o njem vsi ameriški in mnogi drugi listi v raznih deželah, komunistične sekte pa so bile silno vesele, ker jim je Kellogg dal priliko za propagando, katere ne bi moglo izvršiti v toliko meri tisoč Saklatvalov.

Newyorška revija "Nation", ki jo urejuje znani zagovornik državljanskih svobodščin Oswald Garrison Willard, je ostro odsodil ta čin ameriške vlade. Med drugim piše:

"Kelloggovo postopanje proti komunistu Saklatvali ni brez smešnih strani. Saklatvala ni tip človeka, kakršnega si navadni Amerikane predstavlja, kadar ima v mislih komuniste, kajti Saklatvala je eden največjih bogatašev v Indiji. On ni zamazan, neobrit, dolgoletni agitator, ki se togoti nad družbo radi svojega neuspeha. Bil je dolgo let direktor Tata kompanije, ki je ena največjih industrialnih družb na svetu; lastuje velike jeklarne, rudnike, delavnice, železnice in druge obrate. Resigniral je kot direktor te družbe šele pred nekaj dnevi, da jo ne bi spravljal v zadrego vsled svojih političnih aktivnosti. Oženjen je z ugledno Angležinjo iz ene najprominentnejših familij. Z drugimi besedami, on je aristokrat izmed aristokratov. Če se bi recimo dogodilo, da bi Morganov sin postal komunist na čisto filozofični podlagi, in bi šel v Anglijo na kako konferenco, angleška vlada pa bi mu odrekla vstop, tedaj bi bil slučaj enak kakor je s Saklatvalom.

Smešnost je v tem, da je akcijo proti njemu podvzel državni tajnik administracije, katera bolj kot katera koli prejšnja favorizira bogataše in vlada Združene države v interesu bogatašev Saklatvalovega tipa . . . Njegov komunizem je v glavnem sredstvo v borbi za osvoboditev indijskega ljudstva izpod angleške nadvlade, kakor je dejal senator Borah."

*

Saklatvala je bil izvoljen za poslanca v angleški parlament v enem londonskem okraju radi tega ker je bogataš. Če bi bil na njegovem mestu kak reven angleški komunist, ne bi bil izvoljen.

Saklatvala financira komunistično propagando v Indiji, ki je v resnici propaganda za osvoboditev Indije izpod britanske nadvlade. V tej propagandi se Saklatvala naslanja na pomoč Rusije, in to je glavni vzrok, da se prišteva h komunistom. V enem svojih govorov, ki ga je imel v angleški zbornici, in iz katerega je črpal državni tajnik Kellogg, je med drugim dejal:

"Priznavam se krivim, da sem jaz izvor mnogih komunističnih manifestov in komunistične propagande v Indiji. In prav nič se ne sramujem raditega. Moje delo je stokrat bolj humanitarno kakor pa delo vseh vaših misijonarjev in trgovcev skupaj. Čemu imate tako bigotne, ozkosrčne nazore o življenju? Govorite

o agrikulturi. Kako razpravljate o nji? 'Ali naj Lancashire dobi več bombaža iz Indie kakor v prošlosti?' 'Ali naj Anglija dobi več žita iz Indije kakor v prejšnjih letih?' Temu pravite študiranje agrikulture. Apeliram na vas, da jo študirate, ne pa agrikulture profite. Pravijo, da vse kar se govori v tej zbornici se raznese po svetu in gotove stvari povzročajo potem napačna razumevanja. Čemu se bati resnice? Jaz, kot komunist, kot resničen pripadnik internacionalizma, ne govorim tu z namenom da bi koga žalil, ampak z namenom, da pretresem vašo mentaliteto, zato da bi vam omogočil misliti v mejah in smislu človečanstva, ne pa v mejah bančnih vlog in profitov . . ."

Svoj govor je zaključil, da se ne bo podal nobenemu terorju, pač pa vodil naprej revolucionarno propagando s pomočjo Rusov, Kitajcev, Nemcev, Angležev in drugih, ki imajo o življenju enake nazore in sorodne cilje.

Udeleženci Inter-parlamentarne konference so obsojili Kelloggovo prepoved, dasi konferenca ni izrekla nobene uradne obsodbe, ker ne bi bilo lepo, da bi grajala vlado dežele, v kateri je v gostih. Kellogg se je torej zopet osmešil, toda ker je človek ozkega obzorja, se tudi iz te izkušnje ne bo ničesar naučil.

Orgije italijanskega fašizma.

Eden najčudnejših pojavov kot posledica svetovne vojne je italijanski fašizem. Od kar se je polastil vlade l. 1922, je bilo njegovo stališče že večkrat omajano, a vselej se mu je posrečilo s pomočjo svojih terorističnih organizacij ohraniti ravnotežje.

Ko je prišel na vlado, ga je pozdravil ves kapitalistični svet in vsa mednarodna reakcija. Ko pa so prihajala njegova grozodejstva in brutalna dejanja bolj in bolj v javnost, se je njegova legendarna popularnost pričela manjšati. Po umoru socialističnega poslanca Matteottija v začetku l. 1924 je padel sloves Mussolinijevega fašizma na ničlo, ker so prišli na dan dokazi, da so najvišji vladni funkcionarji organizirali zavratni umor. Izgledalo je že, da so fašizmu ure štete, v resnici pa je krizo prestal, ker je zadušil svobodo tiska in govora, izgnal iz dežele mnoge vodilne opozicionalce, druge pa je fašistična drhal pomorila ali pa jih terorizirala z raznimi nasilnimi sredstvi.

Medtem so se preiskave proti morilcem Matteottija nadaljevale in se končale tako kakor je hotela Mussolinijeva vlada. Fašistične oblasti so izdale odlok, da ni Mussolini prav nič kriv umora in se ni izvršil z njegovim odobravanjem.

Pred par tedni je prišla v svet vest, da so unije fašističnega delavstva v Italiji legalizirane, to je, da so postale državne unije, kakor je bila npr. katoliška cerkev v bivši Avstriji državna vera, ali kakor so unije v Rusiji priznane od države. Podjetniki se ne smejo pogajati z nobeno drugo unijo kakor fašistično. Edino fašistične unije imajo pravico staviti svoje zahteve delodajalcem v imenu delavstva. Zveza italijanskih industrialcev je pristala v ta pogoj, kar pomeni, da je priznala fašistične unije in da se bo pogajala v slučajih sporov samo z njimi. Namen tega dogovora je uničiti unije socialističnega delavstva, drugi namen pa je, da se utrdi sodelovanje "med delavstvom in delodajalci v interesu skupnosti, to je, države."

Fašizem je šel pred kratkim korak dalj: sklenil je omejiti lokalno avtonomijo do skrajnosti in ojačati centralno oblast. Socialistične in druge občine in mesta, ki so imela dosedaj vsaj nekaj avtonomije, bodo v bodoče podrejene ukazom centralne vlade in njenim komisarjem.

Svoj boj vodi poslednje čase posebno proti framazonom (prostozidarjem). Italijanski framazoni niso revolucionarji v socialističnem, niti ne v kakem drugem pomenu besede. So pa neke vrste tajna organizacija, ki se peča tudi s političnimi vprašanji, in peča se z njimi malo drugače kot želi Mussolini. Več članov prostozidarskih lož je bilo zadnje čase umorjenih. Kjerkoli se dogodi, da je umorjen kak fašist, slede takoj reprisalije, kar pomeni vrsto novih umorov, žrtve pa so prominentni in drugi nasprotniki fašističnega divjanja.

Katoliški cerkvi fašizem ni nasproten, nasproten pa je tisti duhovščini, ki ne odobrava njegovih orgij, oziroma ki jih javno obsoja. V ostalem je fašistična vlada že večkrat izkazala svojo naklonjenost cerkvi, dasi jo je Vatikan včasih indirektno grajal vsled njenih terorističnih činov proti uporni duhovščini. Ob enem pa je Vatikan klerikalni stranki zabranil voditi protifašistično politiko in glavni voditelj klerikalne opozicije proti Mussolinijevi vladi živi sedaj v "prostovoljnem" izgnanstvu nekje v Angliji.

Ako bi rekli, da nima Mussolinijev fašizem med maso nobene opore, bi ne trdili resnice. Ali dejstvo je, da jo ima največ v terorističnih organizacijah fašistične milice, ki ustrahuje ostalo prebivalstvo. Velika opora Mussoliniju so precej stabilne ekonomske razmere, ki vladajo sedaj v Italiji. Dasiravno je vlada sovražna komunistični, socialistični in vsem drugim opozicionalnim strankam, je s sovjetsko Rusijo v prijateljskih odnošajih. V tem oziru se torej razlikuje od ameriške in angleške vlade, kateri sta sedanjemu režimu v Rusiji, oziroma njegovi politiki, absolutno nasprotni.

Mortaliteta otrok v ameriških mestih.

Ameriško udruženje za zdravje otrok je nedavno izdalo svoje letno poročilo o mortaliteti otrok v ameriških mestih, katerih prebivalstvo presega 10.000. V Združenih Državah je 701 mest, ki spadajo v ta razred, ali na razpologo so le poročila iz 629 takih mest. Povprečna detinska mortaliteta (razmerje smrti izmed vsakih tisoč otrok pod enim letom) znašala je v letu 1924: 72.2 na tisoč nasproti 78 v letu 1923. Najmanjše razmerje smrti je bilo 20 v mestu Albany, največje pa 153 v mestu Charleston, S. C. To pomenja, da sta v Albany izmed vsakih sto živorojenih otrok umrla le dva, predno sta dosegla starost enega leta, dočim jih je v Charlestonu umrlo čez 15 na vsakih sto. Izmed mest, ki imajo čez 250.000 prebivalcev, ima Seattle najmanjšo mortaliteto (45 na vsakih tisoč), največjo pa Pittsburgh (92). Izmed mest s prebivalstvom od 100.000 do 250.000 ima najmanjše razmerje smrti izmed otrok pod enim letom Cambridge, Mass., (namreč 42 na vsakih tisoč), največje pa San Antonio, Texas, namreč 139.

F. L. I. S.

Oglašajte priredbe klubov in društev v "Proletarcu".

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

NAČRTI NAŠIH SODRUGOV V PENNSYLVANII.

STRABANE, PA. — Klub št. 118 JSZ. v Canonsburgu je na prošni seji razpravljal o načinih in sredstvih za pojačanje socialistične agitacije med našim delavstvom.

Naša glavna naloga je, da razširimo "Proletarca", katerega bo treba v interesu gibanja tudi povečati.

Na bodoči konferenci klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. bomo razpravljali o načrtu za znižanje naročnine na Proletarca, kar bi veljalo za go-tov čas agitacije v tem okrožju. Razliko bi pokrile naše organizacije, ali kakor bi se zedinili na zborovanju.

Bodoča konferenca klubov JSZ. se bo vršila četrto nedeljo v novembru na Syganu, Pa. Podrobnosti bodo pravočasno sporočene. Važno pa je, da se klubi in društva že sedaj pripravijo na sygansko konferenco, ki bo za naš pokret velikega pomena.

Zelo dobro ponudbo priti do knjig je dal socialistični list "New Leader". Dvaindvajset knjig dobi vsakdo, ki vzame dve polletni naročnini na omenjeni list. Klub v Canonsburgu se je poslužil te redke prilike.

Socialistični shod, katerega sklicuje Konferenca, se bo vršil na Bridgeville v nedeljo 25. oktobra. Shod bo na prostem pred Izobraževalnem domom, v slučaju slabega vremena pa v dvorani Izobraževalnega doma. Angleški govornik bo sod. Slayton. Imena drugih bodo sporočena pozneje.

Sodrugji in somišljeniki, sporočite svojim tovarišem delavcem in znancem o tem shodu. Delujte, da se socialistična agitacija ojača tako zelo, da bo prežela vse delavstvo tukajšnjega okrožja. Reakcija ne spi; nazadnjaki so aktivni; tajne, zavratne sile rujejo. Mi pa smo pozvani, da smo na straži in se borimo proti vsem, ki so nevarni delavskim interesom.

Naprej pri delu za socializem in socialistično vzgojo!

Za publikacijski odbor kluba št. 118, JSZ., Nick Krašna, Albert Hrast, John Terčelj.

POROČILO IZ INDIANE.

CLINTON, IND. — Slovenske naselbine v tem okolišju radi nestalnosti delavskih razmer hirajo. Vzrok je nestabilnost premogove industrije. Kakor v Illinoisu in mnogih drugih krajih, tako tudi tukajšnji rovi več počivajo kakor obratujejo.

Naselbina Blanford šteje le malo rojakov. Kakšnih aktivnosti v smislu napredka v nji ni. Malo bolje je z naselbino Universal, toda naši ljudje se izseljujejo drugam na lovu za delom, ker rovi na Universalu ne obratujejo. Clinton, ki je središče naselbin tega okrožja, tudi bolj životari kakor prosperira. Dokler so premogovniki stalnejše obratovali, je bila tu živa in aktivna slovenska kolonija. V zadnjih par letih se je mnogo rojakov izselilo, novi pa ne prihajajo sem. To ima za posledico stagnacijo.

Naš socialistični klub št. 41 je aktiven, kolikor v obstoječih razmerah more biti. Težkoča je, da nima-mo kje iskati novih članov. Vzrok sem prej pojasnil.

Naš klub je imel v prešlih par letih več raznih priredb, med njimi tudi dramske. Dne 1. maja to leto je imel prvomajsko slavnost na Universalu. Dne 27. septembra je priredil vinsko trgatavo na prostem, ne pa v dvorani, kot jih prirejate v Chicagu. Izpadla je zelo povoljno. Sodrugi Bregar se je poslužil te prilike in nabral \$5.38 našemu glasilu v podporo.

Za konvencijo SNPJ. je vladalo v tukajšnjih naselbinah mnogo zanimanja. Mnenje mnogih nas je, da so delegatje trošili preveč časa z brezpomembnimi diskuzijami, o nekaterih važnih stvareh pa so sklepali takorekoč brez razprave.

Kar se tiče naprednosti delegatov, smo izvedeli da so bili najrazumnejši in najsposobnejši tisti, ki so aktivni člani JSZ., ali pa sodelujejo v njenih akcijah kot simpatičarji.

Najvažnejša naloga zavednega slovenskega delavstva je, da pojača socialistične klube, ustanovi nove kjer jih ni, in razširi svoje glasilo "Proletarca", ako noče, da bo nekega dne največja slovenska ustanova v Ameriki, SNPJ., padla v roke reakcionarjem in koristolovcem, katerim jo ne bi bilo lahko iztrgati, ali pa bi bilo že prepozno, predno bi jo osvobodili iz objema nazadnjaških elementov. Pojdimo na delo DANES in delajmo, da postane JSZ. nepremagljiva trdnjava napredka med jugoslovanskim delavstvom v Ameriki. — *Poročevalec.*

BARBIČEVO POJASNILO SOTRUDNIKU "WAUKEGANSKE POŠTE".

CLEVELAND, O. — Neki sotrudnik "Waukeganske pošte", priobčena v 942. šte. "Proletarca" piše, da je delegat konvencije SNPJ. Barbič dvakrat zagrozil, da zapusti konvencijo in da je vsaki dan parkrat protestiral. Ako je omenjeni poročevalec to pisal iz ljubezni do mene ker mu je dolg čas po meni na enak način kakor je meni po waukeganskih kuharicah (prav nič pa po poročevalcih), mu moram odgovoriti sledeče: Prečital sem ves zapisnik konvencije po tistem protestu ko se mi ni dovolilo popravka k točki o referendumu, in če ga bo prečital enako pazno sel "Pošte", bo našel v njemu malo mojih protestov. Ob tistem protestu sem zagrozil, da zapustim le dvorano, ker znam sam čitati pravila in ne potrebujem da bi mi jih kdo drugi čital, jaz bi mu pa le kimal, kajti jaz nisem kimavec, in sem prišel na konvencijo v Waukegan zato da ji sporočim in zastopam želje društva. Ker se to s prva ni hotelo vpoštevati, mene tam enostavno ni bilo treba. Po tem dogodku, ki je bil na "dnevnem redu" prvi teden konvencije, pa protestov od moje strani ni bilo toliko da bi se imel nad njimi kak hudomušen poročevalec spodtikati. Če si bo svoja očala dobro nameril, bo čital vse polno protestov drugih delegatov, in znan mu bo tudi protest delegacije iz Clevelanda, ki je smatrala da je \$9 "too much for nothing".

Jaz sem smatral konvencijo za diskuzijsko zborovanje, ne pa za cerkev, kjer gospod pridigajo drugi pa poslušajo.

Ni pa toliko važno to kako sem "protestiral in grozil", pač pa, kako sem glasoval. In v tem mi dobromisleče članstvo SNPJ. in socialistično delavstvo ne more ničesar očitati. — *Fr. Barbič.*

PLATFORMA SOC. STRANKE V CLEVELANDU ZA LETOŠNJE MUNICIPALNE VOLITVE.

Socialistična stranka v Clevelandu je sprejela v sedanjih kampanji za municipalne volitve, ki se bodo vršile to jesen, svoj municipalni program, katerega je predložila volilecem. V platformi našteva, da je občina sedaj v rokah ljudi, ki ne zastopajo delovnega ljudstva ampak privatne interese. Apelira na clevelandsko delavstvo, da naj se pridruži soc. stranki, ki zastopa delavske interese, in katera je pripravljena sodelovati z delavskimi ekonomskimi organizacijami (unijami in drugimi) na podlagi zahtev soc. stranke, ki bi morale biti zahteve vsega delavstva.

Socialistični kandidat v mestni svet v drugem okraju je sodrug Joseph Martinek. S. Martinek je gl. urednik tednika "Americké Dělnické Listy", tajnik "Českega delavskega sveta" v Clevelandu, federacije čeških delavskih unij, funkcionar raznih socialističnih organizacij, podpornih in kooperativnih, vodilni član Delavske telovadne enote, in predsednik Češke delavske kooperative, ki ima šest trgovin. Sodrug Martinek je eden najagilnejših socialističnih delavcev v Clevelandu na organizatoričnem polju. Pred dvema leti je kandidiral v mestni svet v istem okraju kot sedaj in dobil 916 glasov. V drugem okraju je precej Slovencev, ki bodo dobili v s. Martineku, ako bo izvoljen, najboljšega zastopnika. S. Martinek ima za tak urad vse potrebne zmožnosti in obenem je poštenjak. Ker je socialist, je on naravno zagovornik ljudskih interesov, ne pa privatnih!

Dolžnost zavednega delavstva in vseh ki jim je namtem da pridejo v mestni svet zastopniki ljudstva, je, da delujejo za izvolitev sodruga Martineka in vseh delavskih kandidatov, ki jih je nominirala soc. stranka.

SEJE MILWAUŠKEGA KLUBA JSZ.

MILWAUKEE, WIS. — Redna seja kluba št. 37 JSZ. se vrši vsaki drugi četrtek v mesecu ob 8. zvečer v S. S. Turn dvorani v spodnjih zborovalnih prostorih.

Dolžnost vsakega člana je, udeleževati se redno sej in sodelovati v aktivnostih kluba. Naloga nas vseh je, da mu pridobivamo novih članov, da širimo njegov vpliv in da se borimo za osvoboditev proletariata iz mezдне sužnosti. — *Tajnik.*

SODRUGOM J. S. Z. V KENOSHI, WIS.

KENOSHA, WIS. — Seja soc. kluba št. 137 se bo vršila v nedeljo 18. sept. ob 2. popoldne v Rabselnovih prostorih na 460 Grand Ave. Te seje se udeleži tudi s. Frank Zaitz, ako pa bo zadržan, nas poseti kak drug sodrug iz Chicage in morda pride k nam tudi kak član waukeganskega kluba. Dosedaj so nas waukeganski sodrugi, ki so sodelovali tudi pri ustanovitvi našega kluba, že večkrat posetili.

Sodrugi in sodruginje, udeležite se te seje polnoštevilo. Privedite s seboj naše somišljenike, da se nam pridružijo in sodelujejo z nami na sejah in pri delu ki ga ima vršiti socialistična organizacija. —

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva SSPZ. (dopoldne). Zborujemo v društveni dvorani. — *Rojaki, pristopajte v naše vrste!*—Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

Poročevalcu "Proletarca" odklonjen vstop na zbor jugoslovanske komunistične sekcije.

Jugoslovanska sekcija komunistične Workers' Party je imela v Narodni dvorani v Chicagu svoj zbor, ki se je pričel dne 10. oktobra. Na drugo sejo prvi dan zborovanja je prišel v dvorano poročevalec "Proletarca", kateremu pa večina ni dovolila prisostovati sejam.

Član konference Čučković je sugestiral, naj se mu dovoli biti na zboru. Nekdo se je oglasil, naj se "ga bacne van" (poročevalca). Eden je predelgal, da naj se mu dovoli biti v zborovalni sobi 20 minut (splošna veselost). Potem se je oglasil Chas. Novak, ki je bil načelnik ruvarjev na zadnji konvenciji SNPJ., in apeliral na delegacijo, da naj poročevalcu "Proletarca" ne dovoli biti na zboru. Argumentiral je, da ne bi poročal resnice, češ, ko bomo mi govorili o principielnih razlikah, bi oni to tolmačili kot borbo za vodstvo. Imenoval je parkrat špijone, nametal še nekoliko očitkov in blata na socialiste in se potem usedel. Delegatje so glasovali, da se poročevalcu ne dovoli ostati v dvorani. Glasovanja se je udeležilo okrog tri četrtine zborovalcev. Po izjavi enega delegata se je udeležilo te konference 29 oseb, med njimi več žensk.

"Proletarec" je vedno prinašal resnična poročila o dogodljajih v raznih komunističnih strankah in drugih delavskih strujah, in Chas. Novak to ve. Ve pa tudi, da je "Proletarec" list, ki ne služi njegovi demagogiji. Ker so se na tem zboru pojavili veliki frakcijski boji, kot je bilo razvidno že iz polemike ki je trajala med "manjšno" in "večino" v Radniku, se je Novakova struja zbala javnosti in zaključila, da na njihovem zboru ni mesta za poročevalca lista, ki bi o poteku zborovanja podal javnosti resnično sliko.

Poročevalec, kateremu so komunisti odrekli vstop, je bil s. Anton Žagar.

V posebnem editorialu je pisal "Radnik" z dne 10. oktobra, "da bo ta konvencija jugoslovanske sekcije W. P. zgodovinskega značaja iz razloga, ker se nahaja ves internacionalni komunistični pokret, pa tudi jugoslovanska sekcija, v procesu boljševiziranja."

Torej po tolikih letih čistega boljševizma priznavajo, da je treba pokret šele boljševizirati!

En način boljševiziranja je, da izključujejo poročevalce delavskih listov iz svojih zborov. Pregovor pravi, da resnica v oči bode.

ČLANSTVU KLUBA ŠT. 1 V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — V petek dne 16. oktobra zvečer se vrši redna seja kluba št. 1 v dvorani SNPJ., ki bo zelo važna. Na dnevnem redu razna poročila in po izčrpanem dnevnem redu diskuzija o delovanju nasprotnikov socialističnega gibanja v SNPJ.

V nedeljo 25. oktobra ob 2:30 popoldne vpripori dramski odsek našega kluba prvo igro v tej sezoni. Člani in članice, ki še nimajo vstopnic za predprodajo, ali ki so jih že prodali, naj nabavijo nove pri tajniku kluba v uradu "Proletarca", ali na seji v petek večer 16. oktobra. — P. O.

Deset ločenih posameznikov lahko pretepe en sam razgrajač. Ako je vse deset skupaj v eni gruči, jih gotovo ne bo.

Zapisnik konference J. S. Z. v Waukeganu dne 16. sept. 1925.

(Nadaljevanje.)

Po poročilu prosvetnega odseka je v imenu stavbinskega odbora poročal F. Zaitz. Pojasnil je na kratko resolucijo, ki jo je sprejel IV. redni zbor JSZ. l. 1923 v Chicagu v pogledu akcije za zgraditev poslopja, ki bo služilo potrebam Jugoslovanske socialistične zveze in "Proletarca". Leto pozneje je bil predložen V. zboru JSZ. v Clevelandu načrt, ki je določal, po kakšnem sistemu naj se prične zbirati sredstva; ta načrt je zbor sprejel. O njem je bilo obširno poročano in pojasnjeno v zapisnikih in drugih poročilih, ki so bila priobčena v "Proletarcu". Od 1. aprila 1925 pa do 31. avgusta istega leta smo imeli \$2,346.50 dohodkov in \$9.10 izdatkov. Ti izdatki so bili za poslovno knjigo in par drugih tiskovin, ki se jih rabi pri knjigovodstvu. Čista vsota torej je \$2,237.40; \$2,175.00 imamo v delnicah stavbinskega društva Jugoslavija, na čekovnem računu pa \$162.40. Do omenjenega datuma je bilo podpisanih 226 delnic v znesku \$5,650.00. Posameznih delničarjev je 47, med njimi štirinajst klubov JSZ. v sledečih krajih: št. 1, Chicago; št. 184, Lawrence, Pa.; št. 10, Forest City, Pa.; št. 49, Collinwood, O.; št. 118, Canonsburg, Pa.; št. 45, Waukegan, Ill.; št. 37, Milwaukee, Wis.; št. 114, Detroit, Mich.; št. 41, Clinton, Ind.; št. 50, Virden, Ill.; št. 47, Springfield, Ill.; št. 222, Girard, O.; št. 27, Cleveland, O.; izmed podpornih društev je vzelo štiri delnice žensko društvo Nada št. 102 SNPJ. v Chicagu. Od 31. avgusta naprej je vzel en delež klub št. 242, Cliff Mine, Pa. in svoje deleže je v tem mesecu plačalo tudi nekaj posameznih sodrugov. Popolni seznam vseh delničarjev se priobčuje od časa do časa v "Proletarcu". Poroča nadalje, da eni klubi pri najboljši volji ne morejo gmotno sodelovati, ker so brez sredstev in ker so prizadeti vsled brezposelnosti svojih članov. Gotovo pa bodo postali delničarji, čim se gmotno ojačajo. Vsa ustanova je pod popolnim vodstvom eksekutive JSZ. — Treba bo še mnogo dela, predno nam bo mogoče ta prepotrebni načrt uresničiti. Začetek je storjen in s kooperacijo klubov in posameznih sodrugov bo naša Zveza prej ali slej prišla tudi do uresničenja tega cilja. V pojansilo še navaja, da v slučaju da se ne bi pričelo z gradnjo, dobe delničarji, to je klubi kakor posamezni sodrugi, nazaj polne vsote.

Poročilo se sprejme na znanje.

Sledi točka "Poročila sodrugov delegatov o našem pokretu v posameznih naselbinah".

Fr. Kramar, Farrell, Pa., sarkastično omenja, da so bili razdani od naših prijateljev komunistov različni letaki, v katerih mrgoli tiskovnih in drugih napak. Pravi, da naj se pri nas varujemo take tiskane anarhije.

Močnik, Moon Run, Pa., poroča, da je delo kluba št. 175 ovirano radi slabih delavskih razmer. Brezposelnost je ovira agitaciji, kljub temu bo klub stal v aktivnih vrstah in storil kolikor bo v danih razmerah mogoče.

Kvartich, Sygan, Pa., pravi, da je klub št. 13 aktiven v vseh ozirih in ima v naselbini odločujoč političen vpliv, kar dokazujejo razne volitve. Društvo pripada Izobraževalni akciji JSZ.

Vičič, Waukegan, Ill., pozdravlja zborovalce v imenu kluba naselbine v kateri zboruje ta konferenca.

Klub št. 45 v Waukeganu-North Chicagi je aktiven naj-sibo v političnem ali prosvetnem delu. Boriti se ima z mnogimi težavami, z nasprotniki in nevednostjo med maso, ali to mu daje življenje in njegov vpliv postaja vedno večji. Sodeluje pri nedeljskem shodu, na katerem bo govoril Debs, zvečer istega dne pa vprizori klub Gorkijevo dramo "Na dnu". Omenja, da se je nedavno ustanovil socialistični klub v bližnji naselbini Kenosha v Wisconsinu, kateremu je klub št. 45 pripravljen iti na roko. Glede komunistov pravi, da jih v glavnem smatra za zdražbarje, ki ne iščejo enotne fronte in ne sodelovanja, pač pa boja, in ker iščejo boja, smo jim na razpolago. Mi ga nismo povzročili, mi ga ne iščemo, ali če je treba take borbe za ohranitev našega pokreta, ki je tukaj radi delavcev za delavske interese, tedaj se bomo borili, in v tej borbi ne bomo mi podlegli. Toliko na znanje našim nasprotnikom, ki nam mečejo rokavico.

Goršek, Springfield, Ill., poda poročilo o aktivnostih kluba št. 47 v Springfieldu. Vsako leto ima po nekaj priredb, med njimi tudi prvomajsko proslavo. Na enem javnem shodu so se oglasili za besedo tudi komunisti in mi smo jim jo dovolili. Govorili niso stvarno, pač pa zmerjali. Nam niso napravili škode. Klubi kot je naš imajo otežkočeno stališče radi brezbriznosti ameriškega delavstva; v Springfieldu ni angleške soc. organizacije, dasi je polje za ustanovitev iste ugodno. Treba bi bilo ameriškega organizatorja, ki bi storil potrebne korake in dobil nekaj Američanov za akcijo. Glede prvomajskih slavnosti pravi, da vidi da jih nekateri klubi prirejajo dan prej ali par dni poznej, ker jih hočejo imeti na nedeljo ali soboto. On stoji na stališču, da je naš praznik prvi maj na dne 1. maja, zato naj se vrše prvomajski shodi in manifestacije na ta dan, ne pa dan ali dva pozneje. Kjer le mogoče, naj delavstvo skrbi da bo delo dne 1. maja počivalo.

Jelenc, Sheboygan, Wis., pravi, da ima naselbina aktiven klub JSZ. (št. 235). "Proletarec" je v Sheboyganu razmeroma zelo dobro razširjen. Komunistov v Sheboyganu ni, in če so, sodrugi kluba št. 235 ne vedo zanje. Klub bo v organizatoričnem kakor v drugih ozirih vršil svojo dolžnost.

Zorko, West Newton, Pa., pravi, da je klub št. 32 aktiven kolikor okolščine dopuščajo. Upati je, da se med delavstvo naseli več zanimanja za socialistično organizacijo in da bodo v tem oziru prihajala iz naselbin v bodoče bolj razveseljiva poročila kakor dozdaj. Društvo SNPJ. v West Newtonu pripada Izobraževalni akciji JSZ.

Louis Britz, Lawrence, Pa., slika posledice brezposelnosti, ki je zadela premogarje v skoro vseh premo-govnih okrožjih, in naselbina Lawrence v tem oziru ni izvzeta, pač pa je ena izmed najbolj prizadetih. Več članov kluba št. 184 je vsled teh razmer že dolgo brez stalnega zaslužka in mnogi ga sploh nimajo, ker ni dela. Priporoča udeležencem te konference, naj poja-čajo agitacijo za razširjenje "Proletarca", kajti če ho-čemo pomnožiti število članov naše Zveze in število klubov, tedaj je treba da delavstvo seznanimo s sociali-stičnim gibanjem, v ta namen pa je potrebno da dobi-vajo stalno list, ki jih navaja na pristop v socialistično organizacijo. Med nami vrši to delo "Proletarec", ka-teremu bomo veliko pomagali in ob enem socialistični stranki, ako ga razširimo tako kot bi socialistični list moral biti razširjen. Omenja komuniste, ki so poslali svoje zastopnike od časa do časa tudi na Lawrence.

S svojo organizacijo katero so ustanovili pri nas niso imeli sreče, ker ni nikoli pokazala pravih znakov življenja. Tako jim je shirala. Dokler so premogarji delali so se propagatorji Workers' Party večkrat oglasili; sedaj ko premogarji ne delajo, nimajo sredstev in tako ni nič s kolektami na kom. shodih. Agitacija v takih krajih se jim torej ne izplača, zato ne pridejo več toliko na izpregled.

(Dalje prihodnjič.)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Prostor v tej izdaji nam ni dopuščal priobčiti vseh člankov, ki se nanašajo na dogodke na prošli konvenciji SNPJ. v Waukeganu. Tisti ki hočejo jasnosti, so jo lahko dobili iz naših dosedanjih poročil in člankov, in dobili jo bodo v prihodnjih številkah.

Odbore klubov, oziroma tajnike in druge ki imajo nalogo sporočati za objavo priredbe svojih klubov in druga naznanila, prosimo, da naj pošljejo vse objave za v list pravočasno.

“Progresivni” blok S. N. P. J.

Neprogresivni “progresivci” so prišli v slovensko delavsko javnost sedaj pod firmo “Progresivni blok SNPJ.”; ta čudni štirioglati blok s pametjo Mr. Blocka se je proglasil za angela varuha in odrešenika SNPJ. Izdal je dosedaj precej obširen “manifest”, katerega je spisal Korl Novak. V odboru “bloka” so F. Sepič, Neffs, O., J. Hafner, Aden Mine, Pa., in T. Shragel, Johnston City, Ill. Vsi trije, in Korl z njimi, so člani komunistične “partije Amerike”, toda za sedaj so rdeče rute potlačili globoko v žep in se oblekli v bele “progresivne” srajce, da bo med “Kranjci” bolj vlekle.

Fantje ne povedo nič drugega kot to da na konvenciji SNPJ. niso smeli govoriti, v resnici pa so govorili poročno 80% več kot ostala delegacija. “Radnik” piše, da je bilo med delegati 18 članov njegove sekcije in osem njihovih simpatizarjev, skupaj 26 “čistih radikalec”. Ako ti ljudje trdijo, da niso imeli pravice govora, bodo ostali delegati pač vedeli, da se je ta skupina oglašala tako pogosto kot da bi štela 150, ne pa 26 članov. V ostalem so lahko stebrički “progresivnega” bloka že sedaj na jasnem, da ne bo nič skrivalnic, ker ne verjamemo v skrivalnice. Samo malo potrpenja, pa boste na jasnem kaj je jasnost.

Nad dva milijona otrok dela v ameriški industriji. Kapitalizem pravi kakor Kristus. Pustite male k meni priti!

VOLJA

drama v 4. dejanjih,

V NEDELJO 25. OKTOBRA

ob 2:30 popoldne

V DVORANI Č. S. P. S.

V CHICAGI

Vstopnina 75c.

Dramski odsek kluba št. 1, J. S. Z.

WAUKEGANSKA POŠTA.

Debata o veri.

Janez (100% cerkvenjak): Miha, ti si grd človek, ker praviš, da ni Boga. Jaz pravim da je!

Miha (½% naprednjak): Ga ni, pa je!

Janez: Je!

Miha: Ga ni!

Janez: Je!

Miha: Ga ni!

Janez: Je! Ti si bedak! Lump!

Miha: Ga ni! Ti si prismođa! Falot!

Z jezo v srcu se poslovita in godrnjata vsak zase.

Čez nekaj mesecev se je fajmošter zameril Janezu, in vsled tega je Janez postal ½% naprednjak. Miha se je pa v istem času razjezil nad vsemi naprednjaki, in je vsled tega postal 100% cerkvenjak.

Debata:

Miha: Jaz pravim, da je Bog!

Janez: Ga ni!

Miha: Je!

Janez: Ga ni!

Miha: Je! Ti si bedak! Lump!

Janez: Ga ni! Ti si prismođa! Falot!

Debata kakršno vodita Janez in Miha ter Miha in Janez, je v navadi v vseh naselbinah. Ne samo o veri, ampak tudi o politiki in o drugih važnih in nevažnih stvareh. Slovenski časopisi v Ameriki, razun nekaj izjem, so posebljen Janez in Miha.

Kje je logika, kje stvarnost, kadar argumentirata Miha in Janez? Nič fundamenta! Danes solnce, jutri dež! Pa se hinavsko čudijo, zakaj smo tako zaostali. “Talenta ni, vere vase ni,” pravi akter v Gorkijevi drami “Na dnu”.

“Proletarec” ima mnogo sovražnikov. Noben slovenski list v Ameriki jih nima toliko. Ima jih več kot čikaška “Tribuna”, ki je največji list na svetu, kot se sama pohvali. Če bi bil “Proletarec” med ljudmi ki ga danes sovražijo popularen, bi se izneveril svojemu programu. “Proletarec” je vpoštevan in priljubljen samo med delavci ki znajo misliti. “Proletarec” vzbuja delavstvo iz letargije in mu kliče: Na dan!

Sodrugom po naselbinah križem Unije sugestiramo, da bi od časa do časa, recimo vsaj vsakega četrta leta, poročali v “Proletarca” o delovanju vseh političnih, kulturnih, gospodarskih, podpornih in vseh drugih organizacij. Opišite, neglede kako nakratko, shode, predavanja, dramske predstave, veselice, koncerte, piknike in vsako drugo priredbo. Taka poročila bi bila zrcalo naše “naprednosti” in ob enem kazalec, ki bi pokazal — DELO.

“Step je, kdor si prste s tinto maže,” je zapel Prešeren mnogo desetletij nazaj. Prvič si slabo plačan za delo tinto-kulija, drugič ima pa vsak pravico da te obrea, čeprav je stokrat bolje situiran kot ti. Pojdi k malemu potočku, kjer teče bistra voda, zakuri in deni kotliček v “paco”. Vlezi se vznak, gledaj v luno, in preišluj, koliko galončkov ti bo vrgel kotliček. Za to tvoje mukepolno delo boš spoštovan, občudovan in voljen za vse, kar boš hotel. Glavno je, da pri tem delu ni treba tinte in kurja očesa sama odpadejo.

Če si v odboru ki mlati prazno slamo, si ti kriv za fiasko; če nisi hotel biti član tega odbora, si tudi kriv zato, ker nisi hotel biti — fiasko.

Uganka? — Deset delavcev je delalo 6 dni in so prejeli plače vsaki po \$30, skupaj \$300. Sli so kvarnat v znano igralnico. Ko so se pozno v noč poslovili, so prešteli denar in so imeli vsi skupaj \$70. Pet jih je imelo po \$10, štirje po \$5 in eden je bil dolžan od igre vsakemu po \$1. Kdo je izgubil v igri?

Miha: Kdo je ustanovil SNPJ?

Janez: Progresivci!

Miha: Lažeš! Komunisti!

Janez: Kdo vodi SNPJ.?

Miha: Socialisti!

Janez: Lažeš! Komunisti!

Miha: Kaj si pa ti?

Janez: Progresiven komunist. In ti?

Miha: Komunistični progresivec.

Janez: Ti si proti "Enoti"!

Miha: Podajva si roke!

Oba: Le po njih! (Zapojeta): Prej pa ne grem o dam . . .

Kulturna organizacija je pred konvencijo SNPJ. sklenila, da je ona dolžna v prvi vrsti iti na roko delegatom in jim pokazati, kako smo napredni in uljudni. Nadzornik te kulturne organizacije je pokazal, kako je izobražen in kulturn. Prav po bratsko je prvi dan, ko so prihajali delegatje v našo naselbino in v Narodni dom, svojega sobrata v pričo gostov na surov način porinil iz Narodnega doma čez Deseto cesto. S tem neolikanim činom je storil sramoto kulturni organizaciji in vsi naselbini. Večina je dobra. Nekaj jih je, ki nam delajo sramoto. Kadar bodo volitve za različne odbore, je treba dati takim ljudem zaslužen slovo. Izhajali bomo boljše brez njih in tudi svoje dobro ime bomo boljše varovali.

Mož brez značaja, političen kameleon, sovražnik vseh ki ne trobijo v njegov rog, povzročitelj propadanja naših gospodarskih organizacij, mož ki se je moralno samega sebe izključil iz SNPJ., človek ki je spodletel z vsemi svojimi intrigami, je šel za časa konvencije na galerijo, in se pritožil, da je prisoten en nečlan SNPJ. Ko se mu je pojasnilo, da je dotičnik časnikarski poročevalec, je odšel osramočen z galerije pokušat svojo megleno vodko. Po vseh svojih ponerečenih poiskusih bi moral imeti vsaj toliko samoponosa, da bi odstopil od urada, kateri mu je bil zaupan. Kajti lahko se dogodi, da mu bo naselbina, ko pride čas vo-

litev, izrekla nezaupnico, kot jo zasluži vsakdo, ki je proti svobodi govora, tiska in zborovanja. Nasprotnik napredka ne more biti naš zastopnik.

Proč z ljudmi, ki so lakaji in hlapci in hočejo biti lakaji in hlapci!

Par ljudi, ki so potrošili konvenciji SNPJ. veliko premnogo dragega časa, so se pod komando človeka sumljivega tipa "združili" in se proglasili za "Progresivni blok S. N. P. J." Načelniki tega bloka so nečlani SNPJ. Odbor "bloka" tvorijo člani W. P., ki so odgovorni za svoje delo v SNPJ. nečlanom SNPJ. Izdali so manifest, v katerem kličejo ogenj in žveplo na socialiste, katerim očitajo diktatorstvo na konvenciji. V resnici je ta njihov manifest samo priznanje, da "progresivni blok" NI MOGEL diktirati konvenciji. Po jezuitsko natolcujejo, da je glavni odbor kriv, kriv . . .

Pozivajo članstvo, da naj revoltira. Pokrili so se z ovčjo kožo, pod katero se skriva volk. Njihov namen je do pičice preračunan. Dobro vedo, da jim je S. N. P. J. kot taka deveta briga. Zanimajo se le za kontrolo ki bi jo radi dobili nad 37,000 člani in nad premoženjem SNPJ. Kontrolo bi radi v interesu svoje politike, ne pa v interesu članstva SNPJ. Radi tega so taki "progresivni bloki" nevarni, kar ovirajo napredek in sejejo razdore ter nezaupanje. Tukaj bi bilo na mestu, da uredništvo "Prosvete" posveti v zle namene zloglasnih "progresivcev".

***

Ali kedaj vprašate vašega prijatelja, čemu ni naročen na "Proletarca?"

Veliko plesno veselico in vinsko trgatev

priređi

Zveza Slovenskih Organizacij Chicago, Ill.

v nedeljo dne 18. oktobra 1925

v Narodni Dvorani, 1802 S. Racine Av.

VSTOPNINA 50c.

Začetek ob 4. popoldne.

VELIK SHOD J.S.Z.

priređi

Konferenca klubov J.S.Z. v zapadni Pennsylvaniji

v nedeljo 25. oktobra ob 1. popoldne
V BRIDGEVILLE, PA.

Shod se vrši na prostem pred Izobraževalnim domom na Bridgeville; v slučaju slabega vremena se vrši v dvorani imenovanega doma.

Nastopili bodo angleški in slovenski govorniki.

Ker je to priredba skupnih društev ki so priključena Z. S. O., vabimo članstvo, kakor tudi ostalo občinstvo iz Chicage in okoliče na obilno udeležbo. Postrežba bo najboljša v vseh ozirih in zabave v izobilici.

Debsovi shodi v Illinoisu.

Meseca novembra bo socialistična stranka države Illinois priredila več shodov, na katerih bo glavni govornik Eugene V. Debs. Seznam dosedaj aranžiranih shodov je sledeči:

Collinsville.—V petek dne 6. novembra v Miners Temple Theater.

Staunton.—V ponedeljek dne 9. novembra v Miners Theater.

Gealesburg.—V nedeljo dne 15. nov. ob 2:30 popoldne v Armory.

Canton.—V ponedeljek dne 16. nov. v Christian Church Auditorium.

Peru.—V torek 19. novembra ob 7:30 zvečer v Turner Hall.

Streator.—V nedeljo dne 22. novembra ob 2:30 popoldne v Eagles Hall.

Peoria.—V ponedeljek dne 23. novembra ob 8. zvečer v Old Armory Building.

Auburn.—V ponedeljek 30. nov. ob 7:30 zvečer v Miners Hall.

Ko to pišemo, so v teku dogovori za aranžiranje Debsovih shodov v Nokomisu, kjer se bo najbrž vršil v nedeljo 8. novembra. V Gillespie so izrazili željo, da bi radi shod v nedeljo 29. novembra. Iz Mt. Vernon, Ill., in Davenporta, Iowa, so tudi sporočili, da bi radi aranžirali shod, ako je mogoče poslati govornike. Več informacij objavimo v kratkem. — W. R. Snow, tajnik soc. stranke v Illinoisu.

***

Naročajte knjige iz "Proletarčeve" založbe.

ALI IMA VAŠA NASELBINA ZASTOPNIKA "PROLETARCA"?

Za razširjenje "Proletarca" delujejo poleg drugih agitatorjev posebno njegovi zastopniki, ki jih ima v mnogih naselbinah, toda ne v vseh.

Če ga v vaši naselbini še ni, ali je kdo izmed zvestih naročnikov, ki bi hotel prevzeti ta posel?

Pišite upravništvu, ki vam bo dalo potrebna navodila in informacije.

Vaša naloga bo skrbeti, da bodo naročniki opozorjeni takoj ko jim naročnina poteče, da jo obnove. Kadar boste mogli, boste skušali povečati število naročnikov v svoji naselbini ali okolici.

Skrbeli boste po možnosti, da se razpeča med delavce čim več mogoče dobrih brošur in knjig.

Poročali boste od časa do časa o aktivnostih in neaktivnostih v naselbini.

Vsaka naselbina bi morala biti zastopana v seznamu agitatorjev "Proletarca".

Naloga širiti socialistično časopisje ne spada samo zastopnikom, ampak je to dolžnost vsakega sodruga.

Sodelujte drug z drugim pri agitatoričnem delu!

Vzgojite nove borce za boj proti kapitalizmu!

Storite kolikor je vaša dolžnost!

In skrbite, da jo bodo vršili tudi drugi!

Vprašajte soseda

če je že bil v zvezi ali slišal od Kaspar American State Banke, in njegov odgovor bo: "da."

V tej banki ima večina našega slovenskega naroda svoje hranilne vloge, posojila na kupčije ali za zgradbo svojih domov,

kupljene naše prve hipoteke ali hipotekne bonde,

posojuje proti ognju varne predale, pošilja denar v Jugoslavijo ali kupuje vozne listke z našim posredovanjem.

Vsi, kateri so se obrnili na nas bodisi v kateremkoli bančnem poslu, uvideli so uspešnosti in uvideli jih bode tudi Vi.

Varna banka za vlagati Vaš denar.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste
Chicago - - - Illinois

BANČNA TRDNJAVA JUGOSLOVANOV V AMERIKI.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

(Tajniki in drugi funkcionarji klubov JSZ. naj sporoče datum vsake priredbe udeležnosti "Proletarca", da se jo označi v tem seznamu.)

BRIDGEVILLE, PA. — Velik javen shod v nedeljo 25. oktobra v Izobraževalnem domu. Sklicuje ga Konferenca socialističnih klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. Prične se bo 1. popoldne. Nastopijo angleški in slovenski govorniki.

CHICAGO, ILL. — Dramski odsek kluba št. 1 v pripori v nedeljo 25. oktobra v dvorani C. S. P. S. E. Kristanovo dramo "Volja" v štirih dejanjih.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 15. novembra koncert pevskega zbora "Zarja".

SYGAN, PA. — V nedeljo dne 22. novembra konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. Najvažnejša točka dnevnega reda bo sklepanje o bodočem delu Konference z ozirom na navale reakcije.

CHICAGO, ILL. — Dramski odsek kluba št. 1 v pripori v nedeljo 29. novembra v dvorani SNPJ. socialno dramo "Grobovi bodo spregovorili". Na sporedu tudi druge točke.

CHICAGO, ILL. — Klub št. 1 JSZ. priredi dne 31. decembra običajno Silvestrovo zabavo. Na sporedu slike in deklamacije.

Dramske predstave kluba št. 1 v prvih mesecih prihodnjega leta bodo na 24. januarja, 14. marca in 2. maja.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.
V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

MARKO TEKAVEC NA POTU OKREVANJA.

V Proletarcu je bilo že poročano, da je sodrug Marko Tekavec, stanujoč v Canonsburgu, Pa., agilen agitator za razširjenje "Proletarca", pri delu v rovu ponesrečil. Ta nezgoda se je pripetila v začetku septembra. Sedaj je toliko okreval, da je zapustil bolnišnico in se zdravi na domu pri svoji družini. Sodrug kluba št. 118 mu žele, da skoro ozdravi in jim zopet pomaga pri agitacijskem in prosvetnem delu.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrug, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. ČAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1362

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regali, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvaških ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvaških rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

KJE SO?

LENARČIČ JANEZ: Doma iz Sv. Matevža, p. Gornjilsko; zadnjikrat je pisal iz Clevelanda, Ohio, sinu Vinku Lenarčiču iz Mengeša.

SPAN JOSIP: Svoječasno je bil zaposlen kot rudar v Franklin, država (?) Box 261. Doma je iz okolice Maribora.

VOZNIČ NEŽA: Stanovala 1920. leta na: 2834 Chatham Street, Philadelphia, Pa. Išče jo sorodnica Fani Novak iz Ljubljane.

Naproša se vsaki, komur je kaj znano o zgoraj navedenih osebah, oziroma naj se sami pismeno oglašijo na

Generalni Konzulat Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev,
443 West 22nd Street, NEW YORK CITY.

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Semišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih! — Tony Segina, organizator.

MILJONI OTROK NISO ZDRAVSTVENO POPOLNI.

Herbert Hoover, preračunavajoč zgubo, ki jo povzroči industriji bolezen odraslenih v Združenih državah, je prišel do zaključka, da znaša blizu enega milijona dolarjev. To zgubo bi se dalo prihraniti, če bi se posvečalo več paznosti vzgoji v zdravstvenih stvareh. Koliko bolj potrebno pa je, da se odkrije že v mladosti bolezn, ki so šele v začetku! Izmed 22 milijonov šolskih otrok v Združenih državah, se računa, da jih je 6 in pol milijona takih, ki so znatno pod normalno mero kar se tiče teže telesa. Baš tako važno je, da se mladino in odrasle navaja, kako preprečiti bolezen kakor je zdravljenje njih bolezni, kadar pridejo. 90 odstotkov vseh bolezni se nihko zasleduje k žledodnim neredom. Ohranite svoj želodec v dobrem stanju in preprečite bolezen! To je lahko, kajti Trigerjevo grenko vino je zdravilo na katerega se lahko zanašate ako se hočete odkrižati žledodnih neredov. Ono ohrani odprta čreva, odstrani strupene nerabne snovi iz črevesja, poživl kri ter pojači ves sistem. Vaš lekarnar ali trgovec ima v zalogi Trinerjevo grenko vino, a če ga nima, pa pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Illinois.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA (I. E. Tomić), povest 330 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA , (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.28
ZABAVNA KNJIZNICA , zbirka povesti in ertic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA , (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL , (Ivo Sorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
EA SREČO , povest, broširana	.45
ZELENI KADER , (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLORJANSKE , (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN , E. M. Dostojevskij), roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTI IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE , (I. Zorec), broširana	.40
EVONARJEVA HČI , povest, broširana	.65
ZENINI NASE KOPENELE , (Rado Murnik), broširana	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK , zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN ERJAVEC , zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ , zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI , (Jean de la Fontaine, iz francoske prevle I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA , (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOSKA LIRIKA , (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE , (Fran Levstik), vezana	.90
POHORSKE POTI , (Janko Glaser), broširana	.35
SLUTNJE , (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE , od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE , (J. S. Ma-char), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA , poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE , (Ante Debeljak), broširana	.50
SVOJEMU NARODU , Valentin Vodnik, broširana	.25
SLEZKE PESMI , (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TRBOVLJE , (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA , (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE , (Oton Zupančič), pesnitve, broširana	.40

IGRE

ANFISA , (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENESKI TRGOVEC , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
CARLJEVA ŽENITEV-TRJE ŽENINI , (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejake, broširana	.28
GOSPA Z MORJA , (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASLIJA , drama v 3 dejanjih	.75
JULIJ CEZAR , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK , (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.28
NOČ NA HMELJNIKU , (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTICNE DUSE , (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.88
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS , drama s predigro v 3 dejanjih	.50
SEN KRESNE NOČI , (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA , (Alois Kraigher), tri enodejake, broširana, 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE. ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata	.30
ANGLSKO-SLOVENSKI BESEDNJAK , (Dr. J. F. Kern)	5.00